

De mooie-zinnenschrijver

Hij was weer eens aan een roman begonnen. Geen verhaal, nee, meteen een vuistdik boek. Arend Venema deed het niet voor minder. Een literaire thriller wilde hij schrijven, zonder die zo te noemen, want dit genre stond bij recensenten niet hoog in aanzien. Zijn boek ging over een vuurwerkkramp. Niet die in Enschede, want dan zou hij te veel met de feiten in de knoop komen, maar in een nog te bedenken stadje. Ook geen Roombeek als wijk van handeling. Kruitberg, schoot door hem heen, maar dat vond hij meteen veel te voor de hand liggend. En voor de hand liggend schrijven, wilde hij niet. Daarom bleef André de V. buiten beeld. Net als de twee eigenaren van de vuurwerkfabriek waarvan de namen hem even waren ontschoten. De contouren van zijn roman waren nog erg vaag. Eigenlijk had Arend nog niet veel. Ja, zijn boektitel. *Rampzalig* zou het boek heten. En zijn eerste drie zinnen stonden op papier. Zinnen die hij niet vaak genoeg kon lezen

De lucht was zwanger van de kruitdampen. De zwoele avondlucht vermengde zich met het afgrijzen van de wijkbewoners. De wanhoop was van hun gezichten te lezen.

Mooi, dacht Arend. Hij genoot van deze werveling van woorden. Als hij dit niveau vast kon houden, zat hij goed. Dan zouden de uitgevers in de rij staan.

Zijn roman had twee verhaallijnen. De een verteld door de ogen de dader en de ander door de ogen van de zoon die zijn moeder tijdens de ramp had verloren. De twee verhalen zouden elkaar na enkele hoofdstukken raken. Onherroepelijk als door magneten naar elkaar toegetrokken.

Het plot was ijzersterk, vond Arend. De zoon zou het huis van de dader in brand steken nadat hij hem had vastgeketend aan de verwarming. Hij twijfelde nog over de hoeveelheid vuurwerk die hij de zoon rondom de dader liet leggen. Misschien moest hij dat gedeelte trouwens maar weglaten. Duidelijk was dat de dader een langzame en pijnlijke dood ging sterven. In zijn laatste uurtjes had hij zicht op een groot bord waarop alle namen van de slachtoffers stonden. De zoon had de naam van zijn moeder in gouden letters ertussen gezet. Slachtoffer werd dader en dader werd slachtoffer. Een prachtig thema. In al zijn pogingen om een roman te schrijven was hij nog nooit zover gekomen. Arend kon de wereld aan. Genoeg voor vandaag, dacht hij, terwijl hij zijn spullen opruimde. Een bezoekje aan zijn stamkroeg was welverdiend.

Opgewonden liep hij naar het Pantoffeltje. Zijn doorbraak was een kwestie van tijd. Hij zag zijn boek al voor zich, met een mooie foto van hem op de achterkant, zijn naam op de rug. De jubelende recensies, de signeersessies met lange rijen wachtenden, de lovende woorden uit zijn omgeving. Hij zou het allemaal meemaken. Had Adriaan van Dis zijn boekenprogramma nu nog maar.

Als een komeet zou hij zich voegen bij gelouterde namen als Mulisch, Van het Reve en Van der Heijden. In een tempo zoals Arnon Grunberg hem dat voor had gedaan.

‘Tripeltje, Arend?’ vroeg Wil.

Wil en Dieter baatten zijn stamkroeg uit. Een echt buurtcafé met een allegaartje aan bezoekers. Het Nederlandse levenslied klonk onafgebroken uit de speakers.

‘Hé schrijvert, is je boek al af,’ riep Jan, een van de stamgasten, vanaf zijn kruk aan de bar. De sarcastische ondertoon ontging Arend niet. Hij was eraan gewend. Regelmatig kreeg hij dit soort opmerkingen te horen. Tot vervelens toe. Ze weten niet beter, dacht hij dan. Maar lekker zat het hem ook niet. Bij elke opmerking werd het hem duidelijk dat hij er niet echt bij hoorde. Iets wat hij toch wel graag wilde.

Arend zat altijd aan zijn vaste tafeltje, dichtbij de bar. Zo kon hij alle gesprekken goed opvangen. Het café was voor hem een grote inspiratiebron. Hij haalde er zijn ideeën vandaan,

en zijn mooie zinnnetjes. Hij schreef ze allemaal op in het notitieblokje dat hij altijd bij zich droeg.

Arend hield van de volkstaal die hij om zich heen hoorde. Direct, snel en vaak vol humor. *Daar moet ik vanaf zijn* en *Dat schiet toch niet op* had hij gretig op zijn notitieblokje geschreven.

Ook de tv was zinnnetjesrijk. Pas nog *don't darling me*, altijd handig als hij internationaal doorbrak.

Hij jatte schaamteloos bij andere schrijvers. Van alles wat hij las, noteerde hij de mooie zinnen. Als hij die willekeurig gebruikte, zou het niemand opvallen waar ze vandaan kwamen.

Het was niet Arends eerste poging om een roman te schrijven. Hij deed al jaren niet anders. Aan ideeën geen gebrek, maar de uitvoering had heel wat meer voeten in de aarde. Meestal was een of twee pagina's het resultaat. Daarna zat hij op slot en kwam er weinig tot niets meer uit zijn pen. Dan begon meestal een nieuw idee te borrelen. Nadat hij de pagina's van zijn vorige roman boven op de stapel met andere pogingen had gelegd, begon hij vol vuur aan zijn nieuwe missie. Dé roman waar heel Nederland op zat te wachten. Het waren zijn meest gelukzalige momenten.

Boektitels had hij in overvloed, want een titel moest meteen aanspreken, wist hij. Hij had ze in soorten en maten.

Eenwoordige als *Gramschap* en *Zwanger* en eenlettergrepige als *Woest* en *Stuk*.

Sjöwall en Wahlöö-achtige had hij ook: *De man die het even niet meer wist* en *De zon die maar niet onder wilde gaan*. Omdat je nooit wist hoe zijn carrière zou verlopen had hij ook alvast enkele Engelse titels op de plank liggen.

Zijn boeken moesten cachet hebben. Daarom had hij lijstjes met uitspraken van filosofen en andere beroemdheden aangelegd. Dat zijn lezers wisten dat hij zijn klassiekers kende. Alsof hij Hegel en Nietschze op zijn nachtkastje had liggen. Ook dialogen en herhaalbare uitspraken uit films had hij paraat.

Alles wat hij kon gebruiken, had hij verzameld. Mooi, leuk en ontroerend, het maakte hem niet uit, de fragmenten zouden hun weg wel vinden.

Dit keer ging het hem lukken, dacht hij mijmerend aan zijn cafétafeltje. *Rampzalig* ging het helemaal maken. Wat zouden ze in zijn stamcafé opkijken als zijn boek uitkwam. Dan was het afgelopen met die flauwe opmerkingen. *De schrijvert* zou ze eens laten zien wat hij in zijn mars had. Andere boeken volgden daarna automatisch. Arend was geen eendagsvlieg. Voortaan werd hij in een adem genoemd met de literatuurpauzen van Nederland. Hij zag het helemaal voor zich.

Ook in zijn familie kreeg hij voortaan het respect dat hij verdiende. Geen spottende opmerkingen meer tijdens familiefeestjes, maar belangstellende vragen. Wanneer zijn volgende boek uitkwam. In welke tv-programma's ze hem konden zien. Hoe dat nou was aan tafel met Paul Witteman.

Zijn leven ging veranderen. Hij was al hard bezig om zich die quasi-nonchalante houding aan te meten die schrijvers zo eigen was.

Het vlotte niet erg met *Rampzalig*. Arend had nu vier pagina's geschreven. Vier hele pagina's waar hij behalve zijn drie openingszinnen erg ontevreden over was. De mooie eerste zinnen had hij geen vervolg kunnen geven.

Dag in, dag uit was hij bezig met zijn vier pagina's. Om de andere zinnen ook mooi te krijgen. Vlotlopend, lichtvoetig en met brille. Dat wilde hij, maar het lukte hem niet.

Elke schrijver kende deze worstelingen, dacht hij, zichzelf moed gevend. Hij vergat gemakshalve dat hij de enige was die dat na drie openingszinnen meemaakte.

Gelukkig hoefde hij niet van zijn schrijven te leven. Nog niet. Hij had een erfenisje van zijn oma waar hij nog een tijdje mee vooruit kon en hij werkte drie ochtenden als postbesteller. Arend leefde zuinig en behalve aan de kroeg en boeken gaf hij niet zoveel uit. Vandaag kwam er toch niets meer van, wist hij. Kon hij net zo goed nog even naar het café gaan.

Ook de volgende dagen kwam hij niet verder. Arend zat machteloos boven zijn vier pagina's. Tegen beter weten in ging hij door. Elke dag opnieuw. Hij wilde niet opgeven. Hij wist dat het ooit moest komen.

En weken later gebeurde dat ineens. De woorden vlogen als uit het niets uit zijn pen. Hij stopte alleen om naar de wc te gaan en om wat te eten. Ondertussen maalden zijn hersenen in de hoogste versnelling. Slapen deed hij nauwelijks. De ene na de andere mooie zin zette hij op papier. Naar het café ging hij niet en op zijn werk meldde hij zich ziek. Stoppen zou dodelijk zijn. Dik driehonderd pagina's had hij in twee weken geschreven. Nog zo'n twintig te gaan. Hij hoefde enkel nog het plot te schrijven dat hij al zijn hoofd had. Nog even en *Rampzalig* was klaar.

Het was woensdagvond kwart voor tien toen hij zijn laatste woorden op papier zette.

'Wil, geef hier wat van mij,' zei Arend toen hij het Pantoffeltje binnenstapte. Wil keek geschokt, had hij dat goed gehoord? 'Zelf een tripel?' vroeg hij aarzelend toen Arend in plaats van aan zijn tafeltje aan de bar ging zitten.

'Iets bijzonders vandaag,' wilde Dieter weten.

'Zeker,' zei Arend. 'Voor jullie zit een gelukkig man. Hij heeft vanavond om kwart voor tien zijn eerste roman afgeschreven. Helemaal klaar.'

De cafébezoekers proostten op hem.

Vele tripels later, schuifelde Arend naar huis. Daar keek hij nog even vertederd naar zijn manuscript. Daarna viel hij in een diepe slaap.

Laat in de middag stond hij op. Hij voelde zich beter dan hij zich in tijden had gevoeld. Hij pakte zijn manuscript en bracht de laatste correcties aan.

Arend zocht uit welke uitgeverijen hij zijn boek zou sturen. De beste natuurlijk, dat sprak voor zich. Hij maakte pakketjes, frankeerde ze voldoende en stopte ze op weg naar het café in de brievenbus.

In het café ging hij weer aan de bar zitten alsof hij daar altijd had gezeten.

'Ik heb het manuscript net op de bus gedaan,' liet hij Wil weten. 'Het is weg. Wat een opluchting.'

'Mooi,' zei Wil. 'Fijn voor je, zei hij daar gemeend achteraan.'

'Potje kaarten,' vroeg Dieter. Arend voelde zich er helemaal bijhoren.

Tien manuscripten had hij verstuurd. Bijna twee weken geleden. Een uitgeverij had al gereageerd.

Bedankt voor het sturen van uw manuscript. Helaas voldoet het niet aan de standaard van onze uitgeverij. Noch met uw leeftijd, noch met de inhoud kunnen wij uit de voeten. Wij wensen u...

Arend las de brief niet verder. Hij was hevig teleurgesteld. Een afwijzing. Dat had hij niet verwacht.

Och, het is maar één uitgeverij, dacht hij meteen. Misschien had hij toch niet alle goede adressen uitgezocht. Misschien had die redacteur wel een slechte dag. De andere uitgeverijen zouden er zeker anders over denken.

Toen hij de dagen daarop niets hoorde, pakte hij de telefoon. De juffrouw van de uitgeverij wist van geen manuscript. Ze zou het navragen. ‘Kan ik mailen?’ vroeg ze nog. Enkele dagen later kwam de mail. ‘Nee, het was niets voor hen... Het paste niet... Nog veel geluk...’

De andere reacties druppelden een voor een binnen. ‘Sorry... Helaas... Tot onze spijt...’ Bij elke reactie nam Arends twijfel toe. Bij de voorlaatste reactie was twijfel het goede woord niet meer. De getergde redacteur wond er in zijn brief geen doekjes om.

Beste Arend, moet je horen. We krijgen hier dagelijks manuscripten binnen. De een nog slechter dan de ander. De gangen van onze uitgeverij liggen er vol mee. Brandhout, troep. Allemaal van would-be-schrijvers die menen dat ze de ultieme roman hebben geschreven. De roman waar heel het land op zit te wachten. Afgekloven onderwerpen in een afgrijselijke stijl. Beginnelingen die mooi willen schrijven, maar dat niet kunnen en enkel gebakken lucht herhalen. Van voor tot achter niets.

En Arend, jouw ‘roman’ voldoet niet eens aan wat ik hierboven heb beschreven. Dat je zoiets uit je pen krijgt. Bij de eerste drie zinnen wist ik het al. ‘De lucht was zwanger van de kruitdampen.’ Tenenkrommend.

Arend wist genoeg. De prop papier die hij van de brief had gemaakt, gooide hij in de hoek van de kamer. Hij ging in bed liggen en trok het dekbed over zijn hoofd alsof hij niet bestond. Hij was vernederd, kapot.

Dagenlang bleef hij in bed. Tot hij erge honger kreeg. Ongewassen ging hij wat boodschappen doen. Op de terugweg liep hij nog even bij de doe-‘t-zelfwinkel binnen.

Het touw vastmaken aan de balk van zijn slaapkamer kostte hem maar weinig moeite. In de strop gaan staan ging hem moeilijker af. Verschillende keren stapte hij van het krukje en ging er vervolgens weer opstaan. Maar uiteindelijk zag hij ervan af. Hij kon het niet. Hij stapte van het krukje af, haalde het touw naar beneden en raapte zijn afscheidsbrief op die hij goed in het zicht had gelegd.

Hij keek de brief nog even vluchtig door.

De literaire belofte van de 21ste eeuw leeft niet meer. In een worsteling tussen genialiteit en gekte heb ik gekozen voor de dood. Met graagte laat ik mijn boek Ramzalig aan Nederland achter. Het zal altijd bij dit ene boek blijven. Het is niet anders.

In zijn stamcafé zat hij weer als vanouds aan zijn vaste tafeltje. In zijn hoofd borrelden allerlei nieuwe ideeën voor een roman.

‘Tripeltje, Arend?’